

Gårdsnavn: Stenkleven ("Stenkleva") **Gnr/bnr:** 250/1
Koordinat: Ø: 625410, N: 6587670, 22 EU89-UTM Sone 32
Synbarhet: Fullt ut synlig/gjenfinnbar i terrenget

Foto: Gunnar Kullerud Fra ca. 1960 tallet.

Kulturminneregistrering

KMtype: Småbruk, ,
Tilstand: Intakt
Verneverdi:
Vern: ,

Beskrivelse:

Beskrivelse: Stenkleven var opprinnelig en husmannsplass under gården Gryte i Varteig, og omtales fra tidlig på 1700-tallet. Senere ble gården selveiende.

Claus Jensen og kona Boel Salomonsdatter nevnes som husmannsfolk her midt på 1700-tallet. I 1762 har de imidlertid flyttet fra Stenkleven, for da er de på en husmannsplass under Kokkim.

Sønn og sønnesønn

Lok. nr. 1053495 forts:

En sønn av Boel og Claus fortsatte som husmann på Stenkleven. Tore Claussen er født omkring 1755, og betegnes i 1801 som "Huusmand med jord paa Steenkleven Plads".

Tore var gift med tolv år yngre Oliane Arnesdatter Gryte. Kona benevnes også Johanne Arnesdatter.

Oliane / Johanne og Tore fikk minst fire barn – Claus (født i 1792), Brynild (1796), Arne (1798) og Olea (1801).

Claus Toresen (1792-1874) driver plassen videre etter foreldre og besteforeldre. Han var gift to ganger – først med Anne Christensdatter (død i 1828) og deretter i 1849 med Karine Larsdatter Fosselien (født i 1813).

Karine og Claus hadde datteren Oline (født i 1852) som ble gift med skolelæreren Hans P. Andreassen (født i 1845).

Stesønn overtar

Karine hadde vært gift før, med Nils Olsen, og Claus selger gården til stesønnen Arne Nielsen.

I 1865 er derfor Karine og Claus føderådsfolk på Stenkleven, mens det er Arne som har overtatt gården. Han betegnes som selveier og maler. Arne er da 28 år og ugift. Den som "bestyrer Husholdningen" er Arnes halvsøster Oline på tretten år.

Arne har da tre kuer og to sauer på gården.

Nå blir imidlertid ikke Arne så lenge på Stenkleven. Ti år senere – i 1875 – er det Simen Olsen og kona Anne Maria Mathisdatter som bor på gården. Simen betegnes som "strandsidder og Jordarbeider", født i Rakkestad i 1825. Anne Maria er også født i Rakkestad, og er seks år eldre enn ektemannen.

Claus Toresen døde 15. oktober i 1874, mens Karine lever som føderådsenke på Stenkleven. Også en fjerde beboer er i 1875 på Stenkleven, nemlig 67-årige Kjersti Andersdatter. Hun betegnes som "inderst" og ugift, og understøttes av fattigvesenet.

Arne og Maren overtar

På et tidspunkt – og senest i 1878 – kjøper Arne Olsen gården. Arne var født i 1852, og hadde 4. februar i 1876 giftet seg med Maren Olsdatter.

Arne Olsen var fra Kokkim, sønn av Helene Evensdatter (født på Tomta) og Ole Andersen (født på Båserud) Kokkim. Maren var født i Rakkestad i 1846, men hadde sin oppvekst på Øvre Morthaugen som datter av Ole Hansen.

Maren og Arne fikk i alle fall barna Ole (født i 1878), Olaves (1880), Hilmar (1884), Arnt (1886) og Edvard (1888). Edvard dør for øvrig på Stenkleven i september 1933.

Emma og Peder

Arne Stenkleven eide gården fram til 1919, da han selger til Emma og Peder Lunde. Emma var født 9. august i 1890, som datter av Karoline og Johan Jenssen Kultorp. Peder var født 5. april i 1888, som sønn av Ellen Marie og Simen Mathisen Lunde.

Emma og Peder giftet seg i 1915, og fikk barna Isak (født i 1916), Elna (1918), Sigrid (1919), Randi (1922), Bjørg (1928) og Kjell (1930).

Sønnen Isak overtok gården på slutten av 1960-tallet. Peder Lunde døde 6. november i 1965, kona Emma 10. november 1986.

Isak Lunde med kona Rakel og deres fem barn hadde i noen år eid og bebodd Nedre Morthaugen da de overtok Stenkleven.

Isak Lunde var født 29. februar i 1916. Rakel var født 7. januar i 1928, som datter av Karen og Hilmar Handelsby. Rakel og Isak fikk fem barn – Edel (født i 1949), Ingar (1953), May (1957), Per (1959) og Unni (1963).

Isak dør 31. mai i 1994, Rakel 21. mars i 1999.

Lok. nr. 1053495 forts:

Neste eier på Stenkleven ble en av deres sønner – Per Helmer Lunde. Han overtok i 1982.

Gårdsbebyggelse

Våningshuset er bygd i 1902, låve med stall og fjøs i 1932 (kilde: ”Norske Gårdsbruk”, 1965). Fjøset sto som et tverrstilt tilbygg til låven, og ble revet da melkeproduksjonen på gården opphørte på 1960-tallet. I 1965 ble det reist et tilbygg i sørenden på låven, dels i tre og dels i mur. Tilbygget var ment som grisehus.

Dyreholdet på Stenkleven var i hovedsak tre kuer og en hest (kilde: Josef Glenne – født i 1935).

En kjeller nord for låven er også borte. Undermuren – dels over og dels under bakkenivå – er godt synlig ved registreringen i 2010. Josef Glenne forteller at kjelleren var in takt rundt 1950.

Også et hønsehus sør for gårdstunet er revet, men rester av muren finnes ved synfaringen i 2010.

Eksisterende bebyggelse ved registreringen er våningshus, låve og skjul.

En brønn til husbehov lå 40-50 meter øst for våningshuset.

Under Rakel og Isak Lundes tid på Stenkleven ble både Øvre Morthaugen og Morthaugbråten kjøpt inntil gården (kilde: Per Helmer Lunde, født i 1959).

Stenkleven hadde gårdsnummer 22, bruksnummer 1 i gamle Varteig kommune, fram til grensereguleringen i 1992 da gården ble lagt til Rakkestad kommune og fikk gnr. 252, bnr. 1.

Ifølge www.skogoglandskap.no er 252/1 Stenkleven på 238,4 dekar, hvorav 33,8 dekar dyrket mark. 253/2 Øvre Morthaugen/Morthaugbråten er på 218,5 dekar, hvorav 19,3 dekar dyrket mark.

Tilhørende enkeltminner (0):

Litteratur